

МЕЛЬНІЧЕНКО

Аліса Сергіївна
innavegera@gmail.com

УДК 343.9+004

КОМП'ЮТЕРНА ІНФОРМАЦІЯ ЯК ПРЕДМЕТ ЗЛОЧИННОГО ПОСЯГАННЯ

COMPUTER INFORMATION AS A SUBJECT OF CRIMINAL TRESPASS

студент, Інститут
післядипломної освіти КНУ
ім. Т.Г. Шевченка

Здійснено аналіз сутності, змісту та ознак дефініції «комп'ютерна інформація», як предмету злочинного посягання. Освітлено проблематику розмежування термінів «комп'ютерні дані» та «комп'ютерна інформація» в контексті визначення предмета злочинного посягання. Досліджено аспекти потенційного категоріального обмеження розгляду комп'ютерної інформації, як предмета злочинного посягання за чинним кримінальним законодавством України.

Выполнен анализ сущности, содержания и основных признаков дефиниции «компьютерная информация», как предмета преступного посягательства. Освещена проблематика разграничения понятий «компьютерные данные» и «компьютерная информация» в контексте определения предмета преступного посягательства. Исследованы аспекты потенциального категориального ограничения рассмотрения компьютерной информации как предмета преступного посягательства в соответствии с действующим уголовным законодательством Украины.

The analysis of the nature, content and main features of the "computer information" definition as the subject of a criminal assault was performed. There is illustrated in the context of determining the subject of a criminal assault the problem of "computer information" and "computer data" concepts differentiation. Specified articles of the Criminal code of Ukraine, in which computer information is the subject of a criminal assault. Investigated aspects of a potential categorical limits consideration of computer information as the subject of a criminal assault under the current criminal legislation of Ukraine.

Ключові слова: комп'ютерна інформація, комп'ютерні дані, злочин, злочинне посягання, предмет злочину, Кримінальний кодекс України

Ключевые слова: компьютерная информация, компьютерные данные, преступление, преступное посягательство, предмет преступления, Уголовного кодекса Украины

Keywords: computer information, computer data, crime, criminal trespass, subject of a crime, Penal code of Ukraine

ВСТУП

Глобалізація всіх сфер діяльності суспільства, спричинена розвитком та вдосконаленням інформаційних і телекомунікаційних технологій, призвела до кардинальних трансформаційних процесів у всьому світі. Основним змістом означених процесів стали перетворення, обумовлені створенням, накопиченням, обробкою, зберіганням, передачею та практичним використанням безперервно зростаючого на підґрунті комп'ютеризації визначного масиву інформації. Динамічне нарощення темпів зростання сегменту інформатизації електроніки та трансформація сучасного бачення її оптимального використання дає зрозуміти про зміщення домінанти комп'ютерної бази в бік переносних електронних приладів (планшетів, смартфонів, тощо). Подібні зрушення в значній мірі нарощують спектр загроз та

вразливостей для інформаційного середовища, порушуючи з новою силою питання про адекватність кримінального нормативного поля новим потенційним загрозам. Ідентифікація смартфона, як носія предмету посягання з точки зору його персональної приналежності; формалізація аспектів юрисдикційної активності на зрізі чіткого вимальовування імперативної можливості до реалізації санкціонування в обмеженому колі зафіксованих злочинних посягань; міжнародна систематизація та ратифікація – ось лише базові контури проблематики, які викреслюються при першому погляді на аспекти врегулювання захисту інформації, що належить до сегменту комп'ютерної інформації. Разом з тим, ці проблеми можуть видатися дрібними при формуванні легалізованої точки реакції адмініструючого суб'єкту на порушення окреслених норм з боку правовласника

інформації, що містять подібні прилади. Гучні скандали з Xiaomi та Microsoft на предмет вбудовування ними у власні вироби активних програмних можливостей зі стеження та скритого збору інформації про їх власників – нова реальність сучасного електронного світу. Стан безпеки обігу комп'ютерної інформації досягається в першу чергу кримінально-правовими заходами, що визначають кримінальний характер та караність діянь, пов'язаних з посяганнями на суспільні відносини у сфері обігу даного виду інформації. Разом з тим, відсутність визначеності на нормативно-правовому рівні поняття комп'ютерної інформації, може призвести до невірної кваліфікації дій особи, що порушила закон, а отже – і до обрання санкції, що не відповідає рівню суспільної небезпеки вчиненого діяння.

Аналіз останніх досліджень

Дослідженню сутності комп'ютерної інформації у контексті предмета злочинного посягання присвятили свої праці, як вітчизняні науковці, так і вчені близького і дальнього зарубіжжя, зокрема Д.С. Азаров, Т.М. Богданова, В.М. Бутузов, Ю.В. Гаврилін, О.П. Горпинюк, О.О. Енгельгардт, О.В. Копан, С.А. Кузьмін, Ю.В. Максимов, В.А. Мещеряков, А.В. Наумов, М.В. Рудик, В.П. Числін, О.М. Юрченко, та інші науковці. Разом з тим, постійне вдосконалення інформаційних технологій потребує оновлення розуміння поняття комп'ютерної інформації у контексті предмета злочинного посягання.

МЕТА РОБОТИ даного дослідження полягає у здійсненні доктринально-правового аналізу сутності, змісту та особливостей комп'ютерної інформації, як предмету злочинного посягання.

РЕЗУЛЬТАТИ

Загальновизнаним визначенням предмету злочинного посягання в науці кримінального права є визначення відповідно до якого, під ним розуміють елемент правомірних суспільних відносин, здійснюючи вплив на які, особа порушує або намагається порушити охоронювані законом суспільні відносини.

Досліджуючи комп'ютерну інформацію, як предмет злочинного посягання, необхідно констатувати численну кількість дискусій з приводу даного виду інформації. Перш за все, слід звернути увагу на проблематику визначення такої ознаки предмету злочинного посягання, як його обов'язкова матеріальна відтвореність, що й сьогодні залишається дискусійною в доктрині кримінального права. Так, деякі науковці дотримуються точки зору, відповідно до якої, предметом злочинного посягання можуть бути лише матеріальні об'єкти, відносно чи з приводу яких вчиняється злочин. Подібна думка простежується у працях Л.Д. Гаухмана, А.В. Наумова, В.Д. Иванова, І.Я. Козаченко В.Я. Таций і т.д.

Разом з тим, існує й інша, протилежна за змістом точка зору, згідно з якою, у якості предмета злочинного посягання можуть бути не лише предмети матеріального світу, але абсолютно все, з приводу чого виникають суспільні відносини. Так, з цього приводу, ще на початку XIX століття Н.С. Таганцев

відзначав, що кримінальне законодавство XVIII століття містило постанови про караність посягань на предмети нематеріального світу (наприклад, ідеї, віросповідання тощо). Однак, з розвитком кримінального права як регулятора суспільних відносин, на думку науковця, подібна положення зникли. До сучасних науковців, які висловлюють думку щодо доцільності та правильності розширення змісту предмету злочинного посягання, відноситься О.Е. Радутний, який у якості предмету злочину розглядає речі та явища об'єктивного світу, які з огляду на їх певні характеристики, створюють умови для визнання в діяч чи бездіяльності особи ознак складу певного злочину [15, с.10]. Точку зору науковця поділяє О. Федорчук та відзначає, що вона є найбільш доречною у контексті сучасної редакції Кримінального кодексу України в частині викладення злочинів, що вчиняють в сфері електронно-обчислювальних машин [19, с.187]. П.П. Андрушко також у своїх дослідженнях акцентує увагу на необхідність розрізнення предметів злочинного посягання матеріального та об'єктивного світу, до яких науковці також, серед іншого відносять і інформацію [7, с. 39].

Сьогодні матеріальність предмету злочинного посягання, як ознака злочину, втратила своє значення підтвердженням чого, є визнання на законодавчому рівні у якості предмету злочину комп'ютерної інформації. Подібне рішення законодавця обумовлене врахуванням соціальної значимості комп'ютерної інформації, а також визнанням рівня суспільної небезпеки дій у вигляді її знищення, блокування, модифікації чи копіювання.

Чинний Кримінальний кодекс України містить доволі обмежений перелік злочинних діянь, безпосередньо передбачених предметом посягання в яких, є комп'ютерна інформація. До подібних злочинів слід віднести ті, що передбачені наступними статтями КК України:

- статтю 361-2, яка визначає кримінальну відповідальність за несанкціоновані збут або розповсюдження інформації з обмеженим доступом, яка зберігається в електронно-обчислювальних машинах (комп'ютерах), автоматизованих системах, комп'ютерних мережах або на носіях такої інформації;

- статтю 362, що передбачає кримінальну відповідальність за несанкціоновані дії з інформацією, яка оброблюється в електронно-обчислювальних машинах (комп'ютерах), автоматизованих системах, комп'ютерних мережах або зберігається на носіях такої інформації, вчинені особою, яка має право доступу до неї [3].

Слід відзначити, що склад злочинів, передбачених статтями 361-2 та 362 КК України можна охарактеризувати у якості так званих предметних складів злочину, оскільки крім традиційних чотирьох елементів складу злочину (об'єкт, об'єктивна сторона, суб'єкт та суб'єктивна сторона злочину), обов'язковою має бути наявність п'ятого елементу – предмету злочину, у якості якого виступає комп'ютерна інформація. За відсутності даного елементу, притягнення особи до кримінальної

відповідальності за означеними статтями КК України є неможливою.

Важливим аспектом для вірної кваліфікації того чи іншого діяння правопорушника, є вірне розуміння сутності «комп'ютерна інформація». Якщо звернутись до правового поля, то поняття означеного терміну можна віднайти у міжнародних угодах. На регіональному міжнародно-правовому рівні поняття «комп'ютерна інформація» відтворено в Угоді про співробітництво держав-учасниць Співдружності Незалежних Держав в боротьбі зі злочинами у сфері комп'ютерної інформації, укладеної у Мінську 01 червня 2001 р. Відповідно до п. б ст. 1 даної Угоди, під комп'ютерною інформацією слід розуміти інформацію, що знаходиться у пам'яті комп'ютера, на машинних або інших носіях у формі, що є доступною для сприйняття електронно-обчислювальною машиною (надалі – ЕОМ), або такою, що передається каналами зв'язку [2].

Окремо слід акцентувати увагу на такому міжнародному документі, як Конвенція про кіберзлочинність від 23 листопада 2001 р., ратифікована Україною 07 вересня 2005 р.. Особливістю даного документу є той факт, що нормотворець у п. б ст. 1 замість терміну «комп'ютерна інформація» використовує термін «комп'ютерні дані», який тлумачиться, як будь-яке представлення фактів, інформації або концепцій у формі, яка є придатною для обробки у комп'ютерній системі, включаючи програму, яка є придатною для того, щоб спричинити виконання певної функції комп'ютерною системою [1]. Тобто, суб'єкт міжнародної нормотворчості дотримується підходу бінарного уявлення інформації, акцентуючи увагу на формі її надання, який дозволяє своєчасно реагувати на криміналізацію суспільних відносин, без потреби перманентного редагування положень кримінального законодавства.

Додатково цікавим моментом, що потребує нормативного роз'яснення питання розмежування

сегменту інформації та сегменту даних. Багато науковців, серед яких В.М. Бугузов, С.А. Кузьмін і т.д., не розрізняють даних дефініцій [8, 11]. Несуттєва з першого боку дефініційна різниця може стати наріжним каменем в межах судового розгляду при отриманні доступу до блоків даних з криптографічним обробленням. Оброблення інформації криптографічними інструментами виводить її з сфери ординарно інтерпретованих, а значить, до моменту їх розшифрування - переводить у сегмент даних. Подібна колізія обов'язково повинна мати власне нормативне вирішення, тому що криптографічно закодований блок даних практично не дає зловмисникам шуканої інформації, але вони на той момент вже здійснили злочинний доступ до електронних носіїв інформації.

Необхідно відзначити, що більшість законодавців іноземних країн в кримінальних кодексах у якості визначення предмету посягання також, як і суб'єкт міжнародної нормотворчості, використовують категорію «комп'ютерні дані», а не «комп'ютерна інформація». В національній доповіді, підготованій канадським науковцем Д.К. Пірагоффим, висновки якого підтримуються також в національних доповідях США та Нідерландів, відведено розділ, присвячений відмінностям між поняттями інформація та дані. Як відзначає науковець, така відмінність є важливою не лише з технологічних міркувань, але й причин правового характеру. Основні положення його доповіді полягають у наступному: інформація – це не річ, а процес чи відношення, яке відбувається між свідомістю людини і певним стимулом. В той же час, дані – це звичайне представлення інформації або певної ідеї. Інформація є інтерпретацією того, до чого спостерігач відноситься, як до даних. З одних і тих же даних може бути отримана різноманітна інформація, в залежності від її інтерпретації [12, с. 208]. Схематично даний взаємозв'язок можна представити за допомогою кіл Ейлера (див. рис. 1):

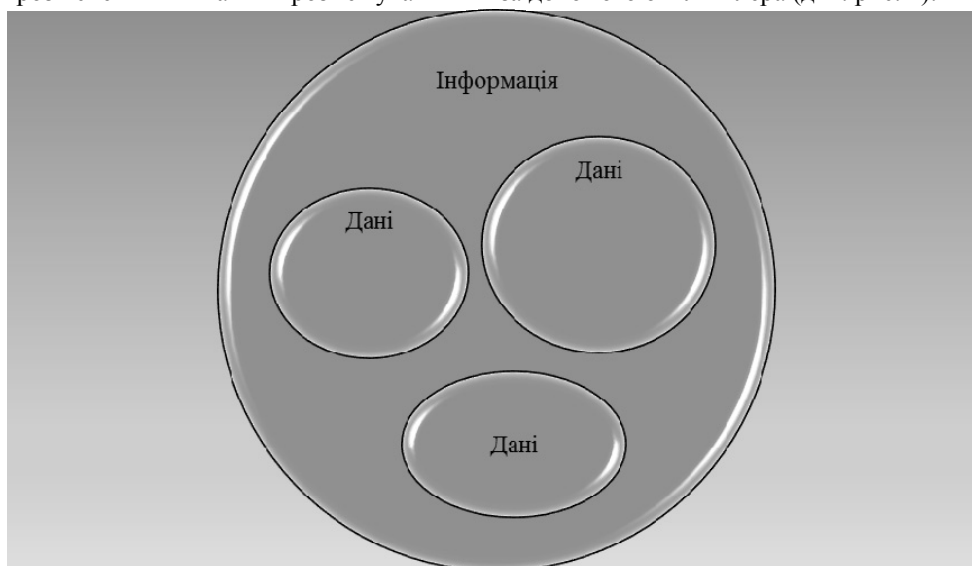

Рис. 1. Співвідношення категорій «інформація» і «дані»

Інформація та дані не є синонімами, тому якщо хтось руйнує або привласнює дані, то руйнує чи привласнює уявлення, а не інформацію, ідею або ж

знання. Для того, щоб отримати інформацію, її набувач повинен спочатку інтерпретувати та розшифрувати дані. На думку науковця, усвідом-

лення відмінностей між означеними категоріями є вельми важливим для розвитку законодавства в сфері комп'ютерних зловживань та незаконного привласнення інформації. У даному контексті слід відзначити, що нові склади злочинів, відтворені в Кримінальному кодексі Канади, містять категорію «дані» та визначені у підрозділі 342.1 (2), у якості представлення інформації чи ідеї. В Кримінальному кодексі Голландії також використовується термін «дані», що використовується для позначення фактів, понять або інструкцій, незалежно від результатів досягнення щодо них консенсусу між їх застосувачами, а також обробки комп'ютерними приборами чи системами [12, с. 209].

Національний суб'єкт нормотворчості, на відміну від європейських правотворців, обрав консервативних шлях побудови положень кримінального закону, використовуючи, незважаючи на факт ратифікації Україною Конвенції про кіберзлочинність, термін «комп'ютерна інформація». Але це є не єдиною колізією національного правового поля. На національному нормативно – правовому рівні на жаль, категоріальний базис не є регламентованим належним чином. Підтвердженням даного тезису є відсутність офіційно визнаного змісту визначення «комп'ютерна інформація». Лише коментар до Кримінального кодексу України, який все ж відноситься до доктринальних джерел права, містить дане визначення, відповідно до якого, під комп'ютерною інформацією, необхідно розуміти текстову, графічну чи будь-яку іншу інформацію (дані), яка існує в електронному вигляді, зберігається на відповідних носіях і може створюватись, змінюватись чи використовуватись за допомогою автоматичних електронно-обчислювальних машин. Саме даним визначенням керуються у власній діяльності правозастосувачі.

З наданого визначення можна виокремити наступні характеристики, притаманні комп'ютерній інформації:

- об'ємність та швидкість обробки; - легкість її знищення; - знеособленість, тобто між нею та особою, якій вона належить, часто відсутній жорсткий зв'язок;

- наявність факту її обробки апаратними засобами, її збереження та обіг за допомогою електронних пристроїв: комп'ютерів, флеш-карт, телефонів та інших накопичувачів інформації; - вона може створюватись, змінюватись, копіюватись, застосовуватись лише за допомогою ЕОМ; - швидкість та легкість у надсиланні телекомунікаційними каналами зв'язку; - у випадку її вилучення, вона зберігається на першоджерелі; - доступ до одного і того ж носія, який містить інформацію, можуть мати одразу декілька осіб [12, с. 206].

Неможна оминати увагою відсутність єдиної точки зору серед науковців щодо питання необхідності запровадження ознаки цінності комп'ютерної інформації, з метою визнання посягання на неї, як злочинного. Прихильником подібної точки зору є В.П. Числін [20, с. 12]. Слід відзначити, що сьогодні не існує єдиного критерію визначення цінності інформації. Теоретично, цінність інформації можна

визначити, як максимальну користь, яку може принести визначений обсяг інформації, або ж максимальні втрати до яких може призвести втрата визначеної кількості інформації. Також, один і той же об'єкт матиме різну цінність для суб'єктів, що заважатиме визначенню реальної дійсної та адекватної цінності інформації, а отже впливатиме на віднесення комп'ютерної інформації до предмету злочинних посягань [16, с.154]. Отже, цінність комп'ютерної інформації є суб'єктивною аксіологічною категорією, та не може бути включене до ознак комп'ютерної інформації, як предмету злочинних посягань.

Більшість науковців, визнаючи недосконалість доктринального визначення «комп'ютерна інформація», викладеного у Коментарі до Кримінального кодексу України, пропонують власні тлумачення цього терміну. Одразу ж слід відзначити, що на доктринальному рівні серед науковців відсутня уніфікована точка зору щодо дефініції «комп'ютерна інформація», у зв'язку з чим, у науковій літературі можна зустріти значний обсяг тлумачень даного терміну, як вітчизняними, так і зарубіжними науковцями.

Так, М.В. Старічков визначає комп'ютерну інформацію, як зафіксовані на матеріальному носії відомості (повідомлення, дані, команди), представлені у вигляді, придатному для обробки з використанням комп'ютерних пристроїв, та призначені для використання в подібних пристроях [17, с. 32].

Р.М. Айсанов під комп'ютерною інформацією розуміє інформацію, яка перебуває в інтелектуальній власності, зафіксовану на матеріальному носії або таку, що передається телекомунікаційними каналами в формі, доступній для її автоматизованої обробки [6, с. 140].

А.Н. Копирюлін розглядає комп'ютерну інформацію, як організаційно упорядковану сукупність відомостей (повідомлень, даних), зафіксованих на машинному носії або в інформаційно-телекомунікаційній мережі з реквізитами, які дозволяють її ідентифікувати, та таку що має власника або іншого законного користувача [10, с. 11].

На думку С.О. Орлова, комп'ютерна інформація – це інформація (відомості), що представлена у формі, придатній для її безпосередньої обробки в комп'ютерній системі й/або телекомунікаційній мережі [14, с.84].

Інші дослідники, серед яких переважна більшість прихильників матеріалізованого підходу визначення предмету злочину, ототожнюють комп'ютерну інформацію з матеріальним носієм, на якому вона може бути відтворена. Наприклад, В. Карчевський стверджує, що «фізична ознака комп'ютерної інформації як предмета злочину полягає в її носії, який зазвичай розуміється як предмет, річ, властивості якої використовуються для передавання, зберігання та опрацювання інформації» [9, с. 317]. Таким чином, з точки зору науковця, фізичною ознакою комп'ютерної інформації, є наявність її носія, який і є елементом системи суспільних

відносин, що охороняються кримінально-правовим законом.

Отже, проблема визначення сутності комп'ютерної інформації є дискусійною. Очевидним є той факт, що представлений у коментарі термін не відображає усього спектру суспільних відносин, що виникають у зв'язку з посяганням на комп'ютерну інформацію, та потребує розширеного тлумачення або ж перегляду та офіційного закріплення на нормативному рівні.

Серед науковців, які є прихильниками визнання комп'ютерної інформації, у якості предмету злочинного посягання, також є певні розбіжності у точках зору, що стосуються аспекту визначення категорії комп'ютерної інформації, яка може бути предметом злочинного посягання: будь-яка чи лише та, що підлягає охороні на нормативно – правовому рівні. З метою усунення розбіжностей з цього приводу, суб'єкт нормотворчості виокремив в статті 361-2 КК України окремий склад злочину, відповідальність за вчинення якого можлива лише у випадку здійснення дій, які складають об'єктивну сторону цього злочину, щодо інформації з обмеженим доступом [3]. Відповідно до ч. 1 статті 21 Закону України «Про інформацію» від 02 жовтня 1992 р., до інформації з обмеженим доступом відноситься [5]:

- конфіденційна інформація - інформація про фізичну особу, а також інформація, доступ до якої обмежено фізичною або юридичною особою, крім суб'єктів владних повноважень (ч. 2 ст. 21 Закону України «Про інформацію»);

- таємна інформація - інформація, доступ до якої обмежується відповідно до Закону, розголошення якої може завдати шкоди особі, суспільству і державі. Таємною визнається інформація, яка містить державну, професійну, банківську таємницю, таємницю досудового розслідування та іншу передбачену законом таємницю (ст. 8 Закону України «Про доступ до публічної інформації» від 13 січня 2011 р.);

- службова інформація – інформація, що:

а) міститься в документах суб'єктів владних повноважень, які становлять внутрішню службову кореспонденцію, доповідні записки, рекомендації, якщо вони пов'язані з розробкою напряму діяльності установи або здійсненням контрольних, наглядових функцій органами державної влади, процесом прийняття рішень і передують публічному обговоренню та/або прийняттю рішень;

б) зібрана в процесі оперативно-розшукової, контррозвідувальної діяльності, у сфері оборони країни, яку не віднесено до державної таємниці (ч. 1 ст. 9 Закону України «Про доступ до публічної інформації» від 13 січня 2011 р.).

Стаття 362 КК України, на відміну від статті 361-2 КК України, не містить подібного обмеження щодо подібної характеристики інформації, з огляду на що, можна зробити висновок, що будь-яка комп'ютерна інформація, на яку відбулось злочинне посягання, передбачене означеною статтею, визнаватиметься предметом складу даного злочину. Тобто, не обов'язково, щоб інформація, на яку відбулось

злочинне посягання, була віднесена до категорії охоронюваної законом інформації.

ВИСНОВКИ

З огляду на вищезазначене, можна зробити висновок, що чинне кримінальне законодавство містить ряд прогалин та колізій в частині визначення комп'ютерної інформації, у якості предмету злочинного посягання, як-то, відсутність на національному рівні нормативного визначення категорії «комп'ютерна інформація», неврахування міжнародного досвіду щодо необхідності розрізнення даних та інформації, у зв'язку з чим дані та інформація підлягають ототожненню з боку правозастосувачів, тощо. Даний аспект призводить ускладнення вірної кваліфікації діянь та застосуванню невірної санкції статті Кримінального кодексу України правозастосувачем. З нашої точки зору, законодавець має запровадити на нормативно – правовому рівні офіційне визначення комп'ютерної інформації та комп'ютерних даних, як предмету злочинного посягання.

Список використаних джерел

1. Конвенція про кіберзлочинність від 23.11.2001 р. // Офіційний вісник України. – 2007. – № 65. – Ст. 2535.
2. Угода про співробітництво держав-учасниць Співдружності Незалежних Держав в боротьбі зі злочинами у сфері комп'ютерної інформації від 01.06.2001 р. // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/997_353
3. Кримінальний кодекс України: Закон України від 05.04.2001 р. № 2341-III (в останній редакції від 05.01.2017 р.) // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>
4. Про доступ до публічної інформації: Закон України від 13.01.2011 р. № 2939-VI (в останній редакції від 01.05.2015 р.) // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2939-17>
5. Про інформацію : Закон України від 02.10.1992 р. № 2657-XII (в останній редакції від 01.01.2017 р.) // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2657-12>
6. Айсанов Р.М. Компьютерная информация как предмет преступления, предусмотренного ст. 272 УК РФ / Р.М. Айсанов // «Черные дыры» в российском законодательстве. – 2006. – № 3. – С. 140-141.
7. Андрушко П.П. Кримінально-правова охорона прав інтелектуальної власності в Україні / П.П. Андрушко. – К.: Форум, 2004. – 160 с.
8. Бутузов В.М. Протидія комп'ютерній злочинності в Україні (системно-структурний аналіз) : монографія / В.М. Бутузов. – К. : КИТ, 2010. – 408 с.
9. Карчевський М.В. До питання єдності та визначеності термінології при криміналізації злочинів у сфері використання комп'ютерної техніки та мереж електров'язку (Розділ XVI КК України) / М.В. Карчевський // Боротьба з організованою злочинністю і корупцією (теорія і практика). – 2010. – № 23. – С. 316-322.
10. Копырюлин А.Н. Преступления в сфере компьютерной информации: уголовно-правовой и

криминологический аспекты: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Специальность 12.00.08 «Уголовное право и криминология»; Уголовно-исполнительное право / А.Н. Копырюлин. – Т., 2007. – 22 с.

11. Кузьмін С.А. Комп'ютерна (кібернетична) інформація, як предмет учинення злочину (кримінально-правовий аспект) / С.А. Кузьмін // Інформація і право. – 2012. – № 3. – С. 159-163.

12. Мицкевич А.Ф., Сулопаров А.В. Понятие компьютерной информации по российскому и зарубежному уголовному праву / А.Ф. Мицкевич, А.В. Сулопаров // Пробелы в российском законодательстве. Юридический журнал. – 2010. – № 2. – С. 206-209.

13. Нагорный А.А. Содержания понятия компьютерной информации как предмета компьютерных преступлений / А.А. Нагорный // Актуальные проблемы российского права. – 2014. – № 8. – С. 1694-1696.

14. Орлов С.О. Комп'ютерна інформація, як предмет злочину / С.О. Орлов // Право і безпека. – 2005. – № 4. – С. 81-85.

15. Радутний О. Е. Кримінальна відповідальність за незаконне збирання, використання та розголошення відомостей, що становлять комерційну таємни-

цю: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук: спец. 12.00.08 «Кримінальне право та криминологія; кримінально-виконавче право» / О.Е. Радутний. – Х., 2002. – 21 с.

16. Скачек Л.М. Цінність інформації в інформаційній безпеці / Л.М. Скачек // Інформаційна безпека. – 2013. – № 1. – С. 152-154.

17. Старичков М.В. Понятие «компьютерная информация» в российском уголовном праве / М.В. Старичков // Вестник Восточносибирского института МВД России. – 2014. – № 1. – С. 31-35.

18. Таций В. Я. Объект и предмет преступления в советском уголовном праве / Таций В.Я. – Харьков: Вища школа, 1988. – 198 с.

19. Федорчук О. Предмет злочину, передбаченого ст. 376-1 КК України (незаконне втручання в роботу автоматизованої системи документообігу суду) / О. Федорчук // Підприємництво, господарство і право. – 2016. – № 11. – С. 186-190.

20. Числин В.П. Уголовно-правовые меры защиты информации от неправомерного доступа: автореф. дис. ... канд. юрид. наук : Специальность 12.00.08 «Уголовное право и криминология»; Уголовно-исполнительное право / В.П. Числин. – М., 2008. – 20 с.